

SENTÈNCIA

En nom del Poble Andorrà.-

A la vila d'Andorra la Vella, a 27 de març de 2008

Reunida la Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, sota la presidència del M I. Sr. Jean Louis VUILLEMIN, i els magistrats M.I. Sr. Joan Manel ABRIL CAMPOY i M.I. Sra. Eulàlia AMAT LLARI, ha adoptat la resolució següent:

ANTECEDENTS DE FET

I.- En data 26 de març del 2004 la representació processal de la Sra. C.M.V. i del Sr. E.B.J., titular i gerent respectivament del negoci "A.E.", va formular demanda en reclamació de la suma de 69.222,15 euros, més els interessos legals procedents des del mes de setembre del 2002, més l'import de 138.695,89 euros en concepte de danys i perjudicis, contra la Sra. M.R.M. Argumentava la part agent que la demandada li va encarregar la remodelació de l'edifici "J." situat a Andorra la Vella i que, sense previ avís ni cap altre indicació o raonament, va contractar a un altre empresa per tal que finalitzés els treballs que estava realitzant i que li havien estat adjudicats a la seva mandant. Afirmava, a més a més, que la propietat va retenir l'import de vuit milions de pessetes, equivalents a 48.081 euros, de les dues darreres certificacions que li va pagar al·legant que els materials subministrats eren molt cars, i que, posteriorment, la seva mandant va portar a terme altres tasques al citat immoble sense que li fos liquidada la suma de 21.141,18 euros. Defensava, per últim, que aquesta actuació de la demandada li havia produït greus perjudicis a la seva mandant i per aquest motiu sol·licitava que se la condemnés a pagar-li, a més a més, la suma de 138.695,89 euros.

II.- La representació processal de la Sra. M.R.M. va contestar a la demanda en data 23 d'abril del 2004 negant que li hagués encarregat al demandant la remodelació de la totalitat de l'edifici J., manifestant que els pressupostos es van fer per cada un dels pisos i que al final la part agent sols en va remodelar 14, que va retenir 48.081 euros pel fet d'haver col·locat la demandant un parquet de qualitat inferior al pressupostat i per hores facturades sense justificació, que de la resta de factures reclamades només reconeixia deure la suma de 1.688'29 euros, aportant un xec per aquest import per tal que fos lliurat a l'adversa i que s'oposava a la reclamació de 138.695,89 euros en concepte de danys i perjudicis per quan no havia incorregut en cap incompliment contractual. Per aquestes raons, sol·licitava que es desestimés la demanda imposant les costes a la part agent.

III.- Les parts van presentar oportunament els seus escrits de rèplica i dúplica i posteriorment de conclusions reiterant els seus arguments i oposant-se als de l'adversa.

IV.- L'Hble. Tribunal de Batlles va dictar Sentència en data 14 de setembre del 2007, estimant en part la demanda formulada per la representació processal de la Sra. C.M.V. i del Sr. E.B.J. contra la Sra. M.R.M. i condemnant a la defenent a pagar a l'agent la suma de 20.221,63 euros, més els interessos legals corresponents des de la data de la contesta a la demanda i sense fer especial pronunciament respecte de les costes del procediment.

V.- Contra la Sentència d'instància formula recurs d'apel·lació la representació processal de la Sra. C.M.V. i del Sr. E.B.J. i, pels arguments recollits a les seves conclusions, demana la seva revocació i que es condemni a la demandada al pagament de la suma principal de 69.222,15 euros, amb els interessos corresponents, més la de 139.322,02 euros en concepte de danys i perjudicis, imposant les costes del procediment a l'adversa. Manifesta igualment la seva protesta pel fet de no haver pogut participar en la prova pericial cal·ligràfica realitzada per la perit Sra. S.T.G., donat que l'Hble. Batlle no li va notificar aquesta decisió en cap moment.

VI.- Contra la mateixa Sentència formula igualment recurs d'apel·lació la representació processal de la Sra. M.R.M. i, pels arguments recollits en les seves conclusions, demana la seva revocació parcial, declarant que no hi ha lloc a condemnar a la seva mandant al pagament de la suma de 20.221,63 euros incrementada amb l'interès legal, confirmant la resta dels extrems i condemnant a la part agent al pagament de les costes tant de la instància, com d'aquesta alçada.

Ha actuat com a magistrat ponent la M.I. Sra. Eulàlia AMAT LLARI.

FONAMENTS DE DRET

I.- La Sentència dictada per l'Hble. Tribunal de Batlles considera acreditat que l'empresa "A.E.", de la qual és titular la Sra. C.M.V. i gerent el Sr. E.B.J., va ser contractada per la Sra. M.R.M. per tal de portar a terme la totalitat de l'obra de remodelació de l'edifici J. i que l'obra no estava acabada quan la propietat va contractar un altre empresa per continuar-la, de tal manera que a partir d'aquell moment "A.E." sols va efectuar determinats treballs de "placoplâtre" i de pintura i, malgrat la representació processal de la Sra. M.R.M. al contestar al recurs de l'adversa sembla no admetre aquesta decisió, en el seu recurs sols impugna la condemna que se l'imposa a pagar determinades factures que estaven fora de pressupost. D'altra banda, encara que es pogués considerar, que no és el cas, que també s'impugna aquesta decisió, aquesta Sala coincideix plenament amb la valoració de les proves que consten a les actuacions que es fa a la Sentència recorreguda i que porta a entendre que la propietat de l'immoble va encarregar a l'empresa "A.E." la remodelació de la totalitat de l'edifici.

No obstant, l'esmentada resolució considera que les parts posaren fi a la relació contractual de mutu acord i sense reserves per part dels demandants, restant l'empresari contractat per treballs puntuals i aquesta conclusió és la que dona lloc al primer motiu del recurs presentat per la representació processal de la Sra. C.M.V. i el Sr. E.B.J., que es fonamenta en l'argument que el trencament de l'encàrrec es va produir per decisió unilateral de la propietat de l'immoble, i sense el seu

consentiment, i que aquesta actuació de l'adversa li va produir uns danys que són els que reclama a la demanda.

II.- La Sentència de l'Hble. Tribunal de Batlles fonamenta la seva decisió en dos dels documents que consten a les actuacions: en primer lloc, la certificació número 12 al darrera de la qual es llegeix "liquidació 12 i última certificació" i, en segon lloc, l'acta de recepció provisional de l'obra que es va aixecar el mes d'agost del 2002.

Si examinem la certificació número 12 aportada amb la demanda (foli 274) i la mateixa certificació presentada per la defenent (foli 374), veurem que la primera no està signada, mentre que a la segona consta la signatura de l'arquitecte (que és l'únic que firma les altres certificacions que consten a les actuacions als folis 185, 217 o 235) i del promotor, està visada pel Col·legi d'Arquitectes d'Andorra i en ella s'augmenta en 774.403 ptes. l'import a pagar a la part agent, modificant a l'alça alguns preus i afegint un apartat pel cost de "varis", dades que porten a considerar la primera d'elles com un simple projecte, mentre la segona té en principi l'aparença de definitiva, atès que a més a més la demandant no aporta cap altre certificació amb aquest número que es pogués considerar com a tal. D'altra banda, aquesta segona certificació s'encapçala amb la menció "liquidació 12 i última certificació", i aquest encapçalament porta a presumir que, tal com defensa la demandada, les parts van arribar a un acord per tal de donar per acabada la relació contractual que les vinculava, malgrat la defenent seguís portant a terme tasques puntuals.

La recurrent argumenta que aquest aquesta certificació va ser modificada sense cap mena de control per part seva pel Sr. A.M. que actuava en nom de la defenent, afegint la menció "liquidació 12 i última certificació" i fonamenta aquesta tesi per un cantó en la declaració de la Sra. E.C. i per l'altre en què a totes les certificacions aportades per ella hi consta data menys a la presentada per la defenent. Malgrat això, el que afirma la Sra. E.C. (foli 663 en relació al 592) és que va ser el mateix Sr. E.B.J. li va dir que el Sr. A.M. li indicaria els canvis que havia de fer a l'esmentada certificació i que aquest senyor els va fer directament a l'ordinador, sense que ella pogués veure què havia canviat i d'aquestes manifestacions l'únic que es dedueix és que el Sr. E.B.J. va autoritzar aquesta actuació del

representant de la demandada i si no estava d'acord amb les modificacions que finalment es van fer havia de manifestar la seva protesta al rebre la transferència que consta al foli 275, a on es fa menció igualment de que es paguen determinades factures i la certificació número onze i "liquidació", i no ho va fer. Pel que fa al detall de la data, tampoc aquest fet resulta rellevant, ja que no es discuteix que el Sr. E.B.J. va autoritzar al Sr. A.M. a modificar la certificació segons els acords presos i és possible que no ho fes seguint el procediment habitual.

III.- Pel que fa a l'acta de recepció provisional de l'obra que es va fer el 6 d'agost del 2002 (foli 381) uns dies abans de què, segons la recurrent, entrés a treballar un altre empresa, aquest document posa de relleu igualment que es va donar per acabat el treball fet per la part agent amb el seu consentiment, ja que el Sr. E.B.J. va signar l'acta. No és contradictori amb aquesta conclusió el fet que a la citada acta es mencioni que la recepció definitiva de l'obra es farà un any més tard, perquè evidentment es fa referència a la de la part acabada una vegada constatat que no existien defectes, ni tampoc que aquesta acta fos posterior a la liquidació de la relació existent entre les parts, ja que l'ordre en el què aquests fets es van produir no resulta rellevant.

Per últim, aquest criteri ve corroborat igualment pel fet que el negoci "A.E." continués fent altres tasques puntuals a l'edifici, ja que, segons diu la mateixa recurrent, es va acceptar això com a compensació pel fet de no continuar l'obra i l'acceptació d'aquest tracte implica que la liquidació de la relació contractual es va fer de comú acord.

Per totes aquestes raons, coincidim en l'apreciació feta per l'Hble. Tribunal de Batlles en la Sentència recorreguda en el sentit que la resolució del contracte es va produir per acord entre les parts i aquesta conclusió porta com a conseqüència que no es pugui estimar la petició de la recurrent de que li siguin compensats a la recurrent els perjudicis que una suposada resolució unilateral li hagués pogut produir.

IV.- La recurrent afirma en segon lloc que ella no va acceptar que es descomptés de la darrera factura presentada la suma de 48.081 euros, que és l'equivalent a vuit milions de pessetes, mentre que la demandada argumenta que aquest descompte es fonamentava en la

deficient qualitat del parquet instal·lat i en les partides no justificades de lampisteria, fusteria i mobles de cuina i electricitat (foli 846), i en aquest sentit es pronuncia tant l'arquitecte de l'obra, el Sr. A.M.S., en les seves declaracions (foli 656 en relació al 593), com el Sr. A.P.S., perit que emet el dictamen que consta al foli 680 i ss. de les actuacions, que afirma que el parquet instal·lat a l'edifici era de qualitat baixa. No queda clar a les actuacions si el parquet de baixa qualitat que es va instal·lar era o no el que desitjava la propietat, però en tot cas el preu pressupostat per aquest concepte era més alt (folis 51 i 367) respecte del que finalment es va instal·lar (foli 671). Tampoc s'ha provat que determinades factures no s'haguessin justificat, però el que és evident és que a la certificació número 12 que consta al foli 374, que com hem dit no hi ha proves de que fos manipulada pel Sr. A.M. en un sentit diferent al pactat, consta aquesta deducció i, d'acord amb la nota d'abonament de data 25 de setembre del 2002 (foli 275), se li va pagar a l'agent l'import de la certificació esmentada amb aquest descompte junt amb altres factures i el gerent del negoci "A.E." no va manifestar el seu desacord ni amb la certificació feta, ni amb la suma transferida.

V.- Davant d'aquests fets, la recurrent defensa que la citada quantitat se li va retenir per tal de garantir la qualitat de l'obra portada a terme per ella i que es va pactar que li seria retornada en el termini de sis mesos de finalització de l'obra. En aquest sentit, va presentar en període de proves un document, que consta al foli 617 de les actuacions, en el què es recullen uns acords entre les parts segons els quals el Sr. E.B.J. va acceptar que "C.N." continués les tasques de remodelació de l'edifici a canvi de que "A.E." portés a terme les partides de "tabics de placo" i pintura de l'edifici i que la suma de vuit milions de pessetes retinguda li seria retornada a la recurrent el dia 6 d'agost del 2002 quan es comprovés que l'obra s'havia executat correctament. No obstant, el dictamen pericial cal·ligràfic que consta a les actuacions arriba a la conclusió de que la signatura del Sr. A.M. que consta al citat document, presentat en un moment en què les possibilitats de defensa de l'adversa es veien disminuïdes, no es correspon amb la del citat senyor, tal com ell mateix defensa, sinó que es tracta d'una imitació "por asimilación reiterada"

Pel que fa a aquest peritatge, afirma la recurrent que ella mai va renunciar a prendre part en el mateix i aquesta afirmació no és del tot certa, ja que si bé no ho va fer expressament sí que hi va renunciar tàcitament. És cert que al foli 677 de les actuacions consta un escrit de la recurrent en el què aquesta manifesta no voler participar en la pericial respecte al tipus de parquet i sòcol instal·lat. Malgrat això, mitjançant l'escrit que consta al foli 731 de les actuacions, la representació processal de la Sra. M.R.M. va demanar una pericial cal·ligràfica del document que l'adversa havia presentat en període probatori i, atès que la Providència de data 7 de juliol del 2006 va donar trasllat a la recurrent d'aquest escrit, aquesta va proposar que el perit fos designat per l'Hble. Batlle. Com finalment el perit designat per la Batllia va ser recusat, la representació de la defenent va proposar mitjançant l'escrit de 9 de novembre del 2006 que es designés com a perit a la Sra. S.T.G., petició que es va comunicar a la representació processal de la part agent mitjançant la diligència de data 15 de novembre del 2006 (foli 756) sense que aquesta manifestés el desig de participar-hi, ni consignés la suma procedent, ni declarés la seva voluntat de nomenar un altre perit per la seva part, ni recusés el nomenat per l'adversa. Per aquesta raó, malgrat l'Hble. Batlle no va oferir formalment a la recurrent la possibilitat de nomenar ella mateixa un perit cal·lígraf, aquesta no va patir per aquest fet cap mena d'indefensió, perquè, havent-li estat comunicada la proposta de la part adversa, no va actuar en conseqüència, manifestant el seu desig de participar en la prova o proposant el nomenament d'un altre perit. D'altra banda, al seu escrit de data 6 de novembre del 2006 la representació processal dels agents va entendre que, atès que la prova cal·ligràfica havia estat proposada pels defenents, el seu cost hauria de ser suportat exclusivament per ells, de tal manera que implícitament renunciava a participar-hi.

Per últim, la pretesa indefensió soferta per la recurrent no pot ser al·legada en aquest moment processal sense sol·licitar al mateix temps que es porti a terme en aquesta alçada una nova prova pericial feta per un perit nomenat per la recurrent, i això no es demana. D'altra banda, el dictamen cal·ligràfic portat a terme a la instància és un informe fonamentat i complert que mereix plena credibilitat, sense que el fet que les firmes indubitades fossin efectuades tres anys després que les dubitades tingui cap mena de rellevància.

VI.- La recurrent afirma igualment que procedeix condemnar a l'adversa a pagar igualment les factures que la Sentència d'instància rebutja. En aquest sentit, afirma que la factura 1502 de data 18 de febrer del 2003 per un import de 108,18 euros li ha de ser pagada, ja que el fet que tant en aquesta com en la número 1528 es fes la mateixa descripció va ser degut a un mal entès de la secretària, de tal manera que la número 1502 es refereix en realitat a la pintura d'un moble armari rebedor i calaixos amb esmalt. No obstant, l'adversa nega que l'agent hagi pintat un moble i aporta una factura dels mobles que va comprar per l'edifici (foli 569) i resulta com a mínim estrany que en la rehabilitació d'un edifici pel qual es compren mobles nous es pinti un de sol, que ja existia, per destinar-lo a un dels apartaments.

Pel que fa a les factures números 026 i 027, afirma el recurrent que també li són degudes perquè el fet que els motors que ella havia instal·lat estiguessin trencats podia molt bé ser degut a la intervenció dels altres industrials que van continuar amb l'obra. No obstant, l'empresa "A.E." va continuar treballant a l'obra, encara que un altre constructor acabés la tasca que ella havia iniciat, i per tant podia controlar el que succeïa i havia de garantir allò que havia fet.

VII.- En desestimar-se el recurs procedeix imposar les costes del mateix a la part recurrent de conformitat amb el que disposa el Codi 7,51,5.

VIII.- La representació processal de la Sra. M.R.M. formula igualment recurs contra la Sentència d'instància pel que fa a les factures que se la condemna a pagar.

En relació a la factura 103 amb un import de 2.834,06 euros, afirma la recurrent que ella només reconeix deure 863,55 euros i ho fonamenta en la diferència de metratge calculat per l'agent pel que fa al parquet i el sòcol i el que realment es va instal·lar. Malgrat els càlculs aritmètics de la recurrent, aquest motiu no es pot estimar. En efecte, al document que consta tant al foli 305 com al 410 es fan constar 550 m2 parquet i 478,30 ml de sòcol, mentre que a la factura 103 (foli 462) es facturen 545,60 m2 de parquet i 617,40 ml de sòcol, raó per la qual la recurrent entén que ha pagat de més pel parquet i que pels 139.1 metres de sòcol a tres euros li correspon pagar 417,30 que més 446,25 de "fonpex" fan el total de 863,55 que ella reconeix deure.

No obstant, malgrat la modificació del metratge en la què les parts coincideixen i tenint en compte el preu de parquet i sòcol en el qual les parts també accepten, al foli 304 consta al factura presentada per la part agent per un import respecte del parquet de 12.952.94 euros per una superfície de 545,60 m2 i a un preu de 23,74 euros i al foli 377 la certificació aportada amb la contesta a la demanda en la què aquest apartat es valora sense fer referència als metres quadrats de parquet instal·lats en 1.890.625 ptes., és a dir 11.362,89 euros, raó per la qual té raó la demandant quan afirma que se li deuen 1.589,65 euros per aquest concepte. Pel que fa al sòcol, a la factura que consta al foli 304 es dóna un import de 1.852.20 euros per 617,40 ml al preu de 3 euros i es paguen, segons la certificació del foli 377, 175.376 ptes. que equivalen a 1.054,03 euros, raó per la que la defenent deu a l'agent per aquest concepte 798,17 euros, i sumant aquests conceptes, més 446.25 euros del "fonpex" que no es discuteix, dóna un resultat de 2.834,07 que es reclamen.

Pel que fa a la factura 2.110, la demandant reclama l'abonament de set plenums d'extracció de fum, mentre que segons la recurrent n'ha instal·lat cinc i així ho manifesta l'arquitecte Sr. A.M.S. al foli 562 de les actuacions. Malgrat no és cert que el citat senyor al contestar a les preguntes que se li fan (foli 657 en relació al 594) accepti que se'n haguessin instal·lat set, sinó que el que manifesta és que els plenums es van haver de tapar amb fusta tal com indica el dibuix del foli 174, la part recurrent no ha aportat cap altre prova del que afirma que les manifestacions del seu arquitecte quan li hagués estat fàcil demostrar allò que defensa mitjançant altres proves, o acreditar la seva oposició a pagar aquesta part de la factura en el moment en què li va ser presentada al cobrament i no quan ha estat requerida judicialment.

En relació a la factura 107, argumenta la recurrent que ella ha pagat 36 unitat d'extracció que equivalen a 18 pisos i que la part agent voldria cobrar-ne l'equivalent a 24 sense acreditar-ho. Malgrat això, el Sr. S.P. (foli 720 en relació al 589) manifesta que l'agent va retirar les finestres antigues de tots els pisos i el Sr. J.J. (foli 665 en relació al 597) afirma el mateix, raó per la qual no es pot estimar aquest motiu que sols es sustenta en l'informe de l'arquitecte que ha dirigit l'obra per encàrrec de la demandada

La factura 104 fa referència a treballs per l'extracció de fums de les cuines que la demandada afirma que ja s'han pagat, perquè el que es va pressupostar no es va portar a terme exactament i ho fonamenta un altre vegada en l'informe emès per l'arquitecte que va dirigir les obres. No obstant, com en el cas anterior la demandada no aporta cap altre prova del que afirma, mentre que el Sr. J.D., representant de l'empresa que va continuar l'obra, manifesta al contestar a les preguntes de la demandada (foli 664 en relació al 636) que ell no va portar a terme cap treball que afectés a la motorització de la instal·lació general d'extracció de fums, raó per la qual s'ha de pensar que aquests treballs els havia fet la l'agent. D'altra banda, en principi i a manca de prova en contrari, s'ha de presumir que el que es pressuposta es porta a terme.

La recurrent afirma igualment que la factura 100 de data 30 d'agost del 2002 va ser abonada en part, quedant per pagar 896.02 euros tal com consta al document que acompanya a la demanda (foli 289) i que aquests van ser pagats mitjançant la factura 150 de data 24 de febrer del 2003 (foli 390). En resposta a aquest argument cal posar de relleu que, efectivament, la mateixa part agent reconeix en aquest document que de la dita factura sols queda pendent de pagament l'esmentada suma, raó per la qual aquest motiu del recurs s'ha d'estimar. No obstant, entenem que no s'ha acreditat que la quantitat pendent fos abonada mitjançant la factura número 150, ja que aquesta és de data 24 de febrer del 2003 i les quantitats a les què fa referència no coincideixen amb la suma reclamada.

En resposta a l'argument de la recurrent en el sentit que la factura 1.509-2 fa referència a treballs efectuats per l'agent en favor de la societat "Clico S.A." a la botiga "Coco", s'ha de posar de relleu, en el mateix sentit que la Sentència recorreguda, que no s'ha negat ni la realitat dels treballs, ni el vincle entre la dita societat i la defenent, raó per la què cal estimar la demanda pel que fa a aquesta reclamació. Aquesta conclusió ve a més corroborada per les declaracions del Sr. A.M. en la carta que consta als folis 846 i 847 de les actuacions, en la què posa de relleu que els treballs de pintura a la dita botiga se li van oferir al Sr. E.B.J. junt amb els de la segona fase de l'edifici "J.", d'acord amb el conveni al què van arribar les parts perquè no continués els treballs que estava duent a terme al dit edifici, afirmació que posa de relleu que tant en

un cas com en l'altre la feina es feia en benefici de la part demandada.

IX.- Per últim, al·lega la recurrent que no entén com ha calculat l'Hble. Tribunal de Batlles la suma a la qual la condemna, però de l'import de 20.221,63 euros resulta de sumar les factures del foli 290, unes acceptades per la recurrent que són la 1726 i 1727 (108,18 cada una) més la 022 (36,06 e), més la 023 (72,12 e), més la 025 (500,20 euros), més les que estima procedents la Sentència que són la 107 (1,631 euros), la 1509-2 (2.337,60), la 104 (11.029), la 100 (896,02 euros) i la 103 (2.834.06 e) i no es té en compte la 1502, ni la 026, ni la 028 perquè la Sentència admet les excepcions formulades respecte d'elles.

X.- En estimar-se en part el recurs no procedeix fer especial pronunciament sobre les costes d'aquesta alçada en virtut del que disposa el capítol X de la Novel·la 82.

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas,

La Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

DECIDEIX

DESESTIMAR el recurs d'apel·lació formulat per la representació de la Sra. C.M.V. i del Sr. E.B.J. contra la Sentència dictada per l'Hble. Tribunal de Batlles en data 14 de setembre del 2007, imposant les costes d'aquest recurs a la part recurrent.

ESTIMAR en part el recurs d'apel·lació formulat per la representació processal de la Sra. M.R.M. en quan reduïm la condemna que se li imposa en l'import de tres mil sis-cents noranta-quatre euros amb catorze cèntims (3.694,14 euros), sense fer especial pronunciament sobre les costes d'aquesta alçada.

CONFIRMAR en tots els demás punts la Sentència recorreguda

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a l'Hble. President de la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-